

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

بودایسم

Lecture 08

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نتیجه درسی

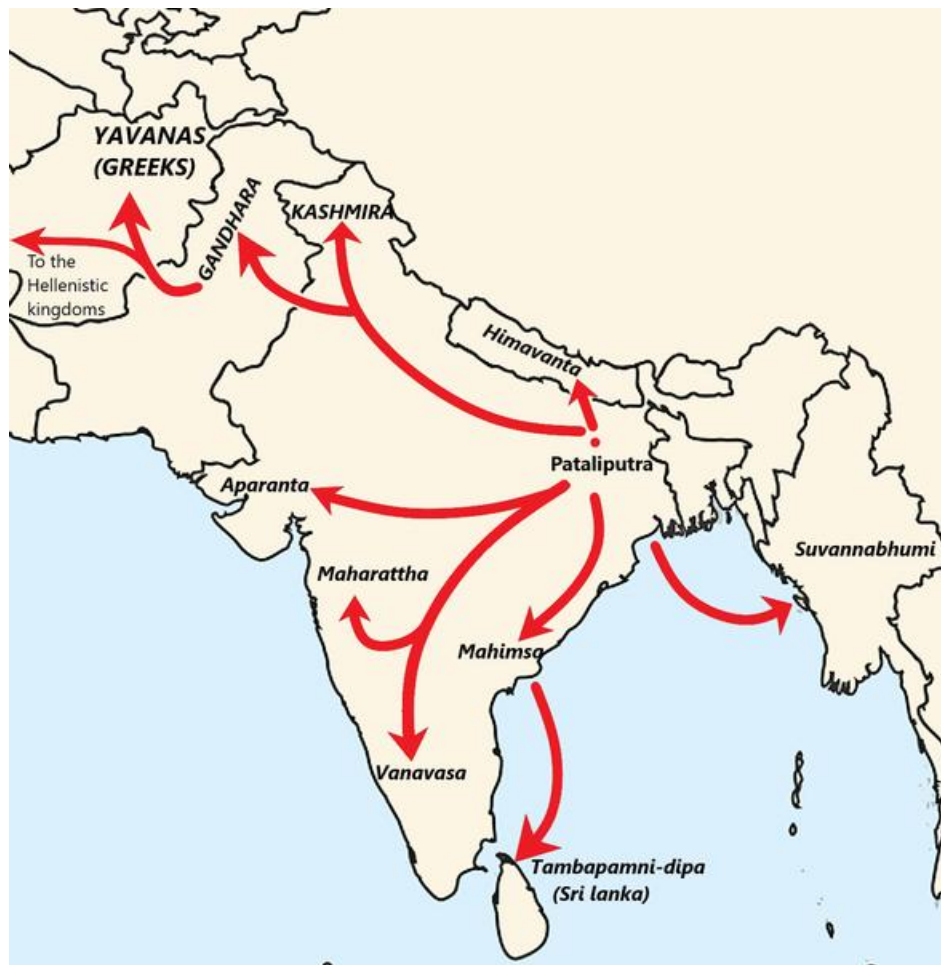
- در مورد بودیسم و دلایل ابطال آن از لحاظ عقلی و دینی بدانند.

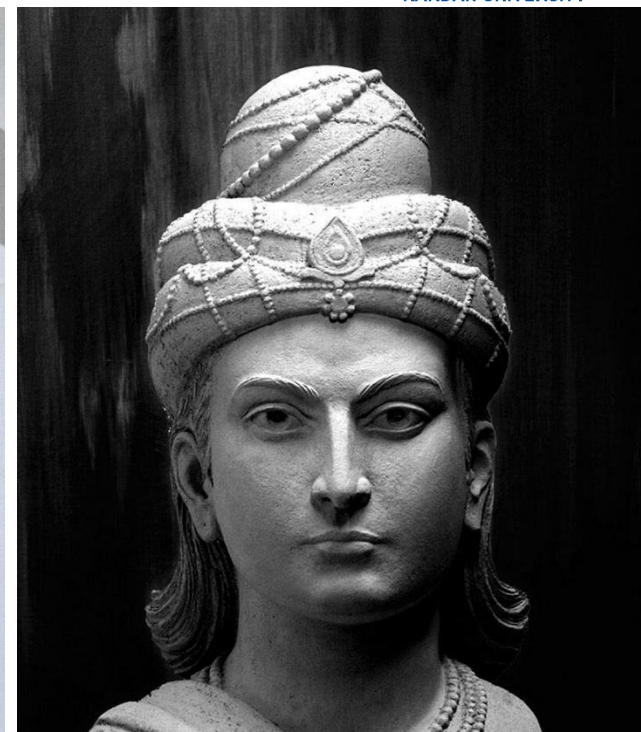
طوفان فکری

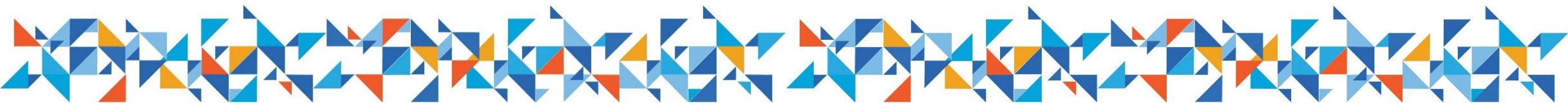
پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

623 BC

304 – 232 BCE

فهرست مطالب

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

- بودایسم
- تاسیس و شخصیت های مهم
- کتاب ها، افکار و عقاید
- محل تشکیل و گسترش

بودایسم

- سرزمین هند با داشتن آیین ها و رسومات و اعتقادی هم چون بودیسم محل توجه بوده
- آیین بودیسم یکی از شاخه های کیش هندوست
- رشد و گسترش حدود **دو قرن بعد از مرگ بودا** با فرمان روایی به نام **آشوکا** 232-237 ق.م
- بعدها از **سرزمین اصلی کوچ** و در **خارج از مرزهای هند**
- به خصوص در **آسیای جنوب شرقی، چین و جاپان...**
- برخی از مستشرقان از آیین بودا **تعبیر به فلسفه**
- برخی نام **دین** بر آن می نهند
- بیشتر تمرکز این آیین **به اخلاقیات است** نسبت **به عبادات...**
- مثلاً عاری بودن از تقسیمات طبقاتی مردم که در هندویسم است!

کتاب ها، افکار و عقاید

- بودا هیچ کتاب دینی برای پیروانش نیاورد
- شماری از آثار مهم که **سخنان یا تعالیم بودا** را در خود داشتند،
 - به درجه **کتاب مقدس** بودن نائل می شدند
 - اصلی ترین و احتمالاً قدیمی ترین مجموعه نوشته شده بودایی، **تری پیتکه** (سه سبد) است
 - از سه سبد یا مجموعه تعالیم تشکیل شده است.
- **وینییه پیتکه** قواعد انضباط بودایی را فهرست می کند؛
- **سوته پیتکه** گفتگو بین بودا و شاگردانش را در مورد تعالیم بودایی شرح می دهد؛ و
- **سبد آبی دمه** که تعلیم برتر را مطرح می کند و مباحث دقیق فلسفی و تحلیلی را در بردارد.

کتاب ها، افکار و عقاید

• بودا آیین خود را بر **چهار اصل چهار حقیقت والا** بنا نهاده است:

1. **حقیقت تالم**: این جهان پر از محنت است.
2. **حقیقت علت تالم**: میل و هوس که بنیادش بر شوق شدید به زیستن است، علت و ریشه ی تالم و رنج است.
3. **حقیقت پایان تالم**: ریشه کن کردن میل و هوس، راه پایان دادن به رنج و تالم است، و
4. **حقیقت طریقت والا برای رفع مایه ی تالم**: روش ریشه کن کردن میل و هوس استفاده از هشت راه است

کتاب ها، افکار و عقاید

• **هشت راه؛ هشت منزلت والا** نامیده می شوند:

1. بینش درست، 2. اندیشه ی درست، 3. گفتار درست، 4. کردار درست،
5. معاش درست، 6. تلاش درست، 7. حضور ذهن درست و 8. تمرکز حواس درست.

• **اصول آیین بودا:**

- **اصل اول:** شرّ و درد و رنج بودن عالم هستی و **مایه ی اندوه دانستن هر آنچه انسان ها به آن دل می بندند** و از آن به زندگی تعبیر می کنند.
- **اصل دوم:** تنها راه نجات از رنج و شرّ عالم و اندوه زندگی، پیوستن به نیروانا است که می توان آن را نوعی عدم و رها شدن از قید وجود دانست.

نقد بر بودایسم

1. انکار مباحث نظری و اعتقادی

- در آیین بودیسم بر خلاف ادیان ابراهیمی که از دو بخش عمده ی نظری - اعتقادی، و عملی - تکلیفی تشکیل شده اند،
 - خبری از مباحث نظری و اعتقادی نیست و هر کس که می خواهد پیرو این آیین شود، باید بدون هر گونه استدلالی، حقیقت رنج، **یعنی شر بودن زندگی** را بپذیرد و هم چنین به اصل **سامسارا** (تناسخ)، یعنی تکرار ازلی تولد و مرگ و جابه جا شدن یک روح از جسمی به جسم دیگر، ایمان داشته باشد تا بتواند با عمل به هشت راه بودا خود را از چرخه ی «سامسارا» رهایی بخشد.

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نقد بر بودایسم

2. انکار خداوند

- بودیسم برخلاف مکاتب فلسفی و ادیان دیگر که هر کدام به نوعی قایل به وجود خالق و صانعی برای هستی هستند، عالم را قدیم و ازلی و بی نیاز از خالق می داند و وجود خداوند را انکار می کند.
- بودا «از وجود مافوق طبیعت که ازلی و بالذات و خالق عالم و صانع آسمان ها و زمین است و سرنوشت افراد انسانی را در قبضه داشته و قاضی حاجات و مجیب دعوات و قبله ی نماز و صلوات باشد بحثی به میان نیاورده است».

نقد بر بودایسم

3. انکار معاد و اعتقاد به تناسخ

- بودا که در پی اصلاح آیین هندویسم بود، روح را انکار می کرد، ولی در پاسخ به این سؤال که سرانجام انسان چه خواهد شد، به ناچار مانند هندوها تناسخ را به عنوان اصل مسلم دینی پذیرفت.
- به عقیده ی وی، **روح انسان در هنگام مرگ به کالبد و یا جسم دیگری انتقال می یابد** و یک سلسله تولد و تجدید حیات را طی می کند و پس از هر تولد و زندگی دوباره به بدنی دیگر حلول می کند و این تولدها ممکن است بی انتها و تا ابد ادامه داشته باشد؛ ولی به تناقض گرفتار می آید، زیرا بدون حلول روح از جسمی به جسم دیگر تناسخ امکان ندارد؛ و بر فرض که تناسخ را قبول کردیم کدام دلیل عقلی و منطقی صحیحی بر حقانیت تناسخ دلالت می کند؟!

نقد بر بودایسم

4. فردگرایی

- تعلیمات بودا که در چهار حقیقت و هشت راه خلاصه شده، ناظر به امور فردی است و به ادعای بوداییان، راه نجات فرد، تمسک به این تعلیمات است و چیزی افزون بر این مطالب وجود ندارد که بتوان از آن برای هدایت جامعه بهره برد.
- گویا نظام های اجتماعی و اصل جامعه امری واهی و خیالی است و نقشی در زندگی انسانی ندارد و، به همین خاطر، خود بودا برای رسیدن به **نیروانا** از جامعه می گریزد و به جنگل پناه می برد و با گدایی خوراک خود را تهیه می کند و آن گاه هم که برای تبلیغ آیین خود باز می گردد.
- آنان را به ترک زندگی و علایق اجتماعی ترغیب می کند و، از دیدگاه وی، هر کس از اجتماع برهد و هم چون خود وی، پدر و مادر و همسر و فرزند و حتی حکومت را رها کند، می تواند به نیروانا برسد.

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نقد بر بودایسم

5. آمیختگی با افسانه

- آیین بودیسم با دوری گزیدن از مباحث نظری و اعتقادی و نپرداختن به سؤالاتی که درباره ی مبدأ و معاد مطرح می گردد، دچار نوعی خلأ مباحث کلامی و استدلالی می شود و برای پر کردن این خلأ به دامن افسانه و اسطوره پناه می برد.
- در پاسخ سؤال های متعدد هستی شناختی، به تمثیل و داستان رو می آورد و از افسانه برای تبیین اصول خود بهره می گیرد.

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشکر